

TISZÁNTÚL

Politikai
napilap

ELŐFIZETÉSI ÁRA
A kiadóhivatalban átvéve.
Egész évre ..... 10 h.
Negyedévre ..... 3 h.
Helyben hához hordva.
Egész évre ..... 20 kor.
Negyedévre ..... 6 h.
Védőke postán szállítva.
Egész évre ..... 24 kor.
Negyedévre ..... 8 h.
Egyes szám ára 0 fillér.

Megjelenik minden nap, a hét napján.
Szombatot és ünnepnapokat kivéve.
Szerkesztőség és kiadóhivatal.
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 8.
A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállal felelősséget.
Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

XI. évfolyam 248. szám. Nagyvárad. Szombat 1915 október 30.

Véresen visszavert olasz támadások.

Budapest, okt. 29. (Hivatalos.)

Olasz hadszíntér.

A második és harmadik olasz hadsereg tegnap teljes erővel újból megkezdte az általános támadást. Ezzel a csata az egész tengeremelléki harcvezetésen ismét megindult. A gyalogsági támadásokat tüzérségi előkészítés előzte meg, amely több szakaszban dobpergésszerű tüzelésig fokozódott és különösen a görzi hídfő ellen még soha sem tapasztalt hevességet ért el.

Azonban sem a tüzérségi tűz, sem a rákövetkező rohamok nem voltak képesek csapatunkat megingatni. Az egész harcvezetésen ismétellen visszavetették az ellenséget és kivétel nélkül megtartották keresztül-kasul állásaikat. Mihelyt itt vagy amott behatolt valamely árok-részbe az ellenség, haladéktalan ellentámadásunkkal ismét eltávolítottuk.

A nehéz napot, amely az olaszok teljes kudarcával végződött, nyugodtabb éj váltotta fel. A dolomit harcvezetésen is nem csökkenő heves-séggel tart az ellenség támadó tevékenysége. Itt az ellenség lehevesebb erőfeszítéseit a Kol-di-lana ellen intézi, amely előtt már annyi és tegnap is két új támadás omlott össze. Egyik olasz repülő a mireniarei kastélyra bombákat dobott.

Orosz hadszíntér.

Budapest, október 29. (Hivatalos.)

Ujabb esemény nem történt.

Durazzó lesz a szerbek fővárosa.

Budapest, október 29. (Saját tud.) Athénból jelentik, hogy az antántárpárti Athénai című görög lap valószínűnek tartja, hogy a szerbek Durazzót teszik meg fővárosukká. Ha ez is tarthatatlanná válnék, akkor Cetinjébe teszik át székhelyüket.

Antánt csapatok Dedeagacsnál.

Budapest, október 29. (Saját tud.) A párisi Havas-ügynökség je-lenti, hogy Dedeagacsnál a szövetséges flotta védelme alatt csapa-tok szállottak partra.

A román sajtó Mackensen látogatásáról.

Budapest, okt. 29. (Saját tudósítónktól.) Bukarestből jelentik: Mackensen tegnap Ver-eiorava közelében ellátogatott a román ha-tárig, ahol hosszasan elbeszélgetett egy ro-mán századossal.

Ez az epizód a román sajtó rokonszeny-vel tárgyalja.

A magyar hadifoglyok Szerbiában.

Genf, október 29. A francia katonai kritika hangoztatja, hogy a szerbek vesse-delmes helyzete új élelmészési és kiűritési vonalat igényel. A szerb hadsereg Kraguje-va elvesztése esetére csupán kívülről szá-míthat segítő eszközökre. Fontos az osztrák és magyar hadifoglyok továbbszállításra is, a kiket a szövetségeseknek kellene átvenniük a felügyeletet, mert Antivárit az osztrák és magyar haditengerészet hasznavehetetlenné tette. Az említett probléma megoldása szá-mára csupán Szkutari jöhetne számításba, a Szkutari-tó mentén levő kikötőkkel egye-temben, a melyeknek a tengerrel való össze-köttetése nyomban helyre volna állítandó.

Putnik vajda lemondása.

Bukarest, október 29. Putnik vajda, szerb főparancsnok lemondása semmiképen sem vezethető vissza egészségi állapotára, hanem arra, hogy Putnik az entente-hatal-maknak Szerbiával szemben tanúsított ma-gatartása, különösen pedig a szalonikii part-raszállás lefolyása miatt, amelyet Putnik a koronatanácsban katonai komédiának neve-zett, a szerb hadsereg vezetéséért nem akarta tovább viselni a felelősséget. Putnik lemondása előtt még rábirta a királyt és a trónörökösöt, hogy intézzenek táviratokat a cárhoz és az angol királyhoz. Ezekre a táv-iratokra Putnik lemondása napjáig válasz nem érkezett.

<p>„TURUL” cipőgyár részv. társ. Temesvár. A monarchia legnagyobb cipőgyára</p>	<p>Vezérszerepet töltenek be A VILÁGHIRŰ TURUL CIPŐK</p>	<p>130 saját fióktelep. 900 000 pár évi gyártás 1200 munkás és alkalmazott. Flókraktár Nagyvárad, Kossuth-utca</p>
--	---	--

A montenegróiak veresége Drinszkónál. A szerbek az egész bolgár vonalon hátrálnak

Budapest, október 29. (Hivatalos.)

Délkeleti hadszíntér.

A Visegrádtól délkeletre fellépő montenegrói zászlóaljokat Drinszkónál és Suhagoránál megvertük. Kövess tábornok hadseregének német hadosztályai Rudnik vidékére nyomultak előre. Ennek a hadseregnek osztrák-magyar csapatai támadásuk közben a Raza felső folyása mentén haránt irányban vágtak keresztül a tartós esőzéstől majdnem járhatatlanná lett lapályokon, az ellenséget elkeseredett harcban elűzték a Tumiskó-magaslatról és rohammal elfoglalták Tumis templomát és a falut.

Gallwitz tábornok hadserege Lapovónál átkelt a Lepenicán és Pilainactól délkeletre tovább nyomult előre. A bolgár első hadsereg elfoglalta Pirotot. Az ellenség egész arcvonaluk előtt megkezdte a visszavonulást.

Höfer.

A törökök súlyosan megrongáltak egy orosz páncélost.

Az angolok visszaélnék a Vörös-Kereszttel.

Konstantinápoly, okt. 29. A főhadi szállás jelenti:

Október 27-én délelőtt buvárhajóink egyike a Fekete tenger nyugati részén megtámadta az orosz flottát és egy Panteleimon típusa sorhajóra torpedó lövést tett. Mint-hogy az orosz hadihajó komolyan megsérült az orosz flotta Sebasztopol irányába visszavonult.

Dardanella-front.

Október 27-én és 28-án szokásos helyi harcok folytak. Aliburnu és Sedil-bahr mellett két ellenséges monitort, amely részt

vett, a bombázásban tüzéségük tüzelése elűzött. A többi fronton nem történt fontosabb esemény.

A Dardanella fronton néhány nap óta egyik részről sem történt semmi, eltekintve egy hatástalan helyi jellegű kölesős tüzeléstől. Az ellenség még mindig kórházi sátrakat és hajókat használ szállítási és katonai célokra.

Október 27-én Kucolan Kariukli mellett tisztán konstatáltuk, hogy angol katonák vörös kereszt kórház-sátrak előtt gyakorlatoztak ésea gyakorlatok után visszamentek a sátrakba.

Monarchisztikus összeesküvés Franciaországban.

Budapest, október 29. (Saját tudósítónktól.) *A Tagliche Rundschau* Genfből értesül, hogy Franciaországban monarchisztikus összeesküvést fedeztek föl, melybe bele van keverve egy Bourbon herceg néhány főpáppal együtt. Altitólag több magasabb rangú tisztet is letartóztattak.

A németek elérték a Slavkovic- Rudnik-Cumic-Batocina vonalat.

1300 szerbet elfogtak.

Balkán hadszíntér.

Berlin, október 29. A nagy főhadi szállás jelenti:

Druszkónál (Visegrádtól délre) visszavertük az ellenséget, ettől keletre pedig a határon túl szorítottuk vissza. A Moravától nyugatra elértük általánosságban a Slavkovic-Rudnik-Cumic-Batocina vonalat. — Svilajnacól délkeletre a Resava mindkét oldalán rohammal elfoglaltuk az ellenség állásait, több mint 1300 szerbet elfogtunk. Bojadjeff tábornok hadseregének arcvonala előtt az ellenség hátrál. A hadsereg üldözi.

Nyugati hadszíntér.

Az arcvonal egyes pontjain élénk tüzéségi tevékenység, akna- és kézigránát harc volt. Lényeges esemény nem történt.

Keleti hadszíntér.

A helyzet mindenütt változatlan. (Min. eln. sajtóoszt.)

Péter király új rezidenciája.

Kopenhága, október 29. A Novoje Vremja jelenti: Péter király Oroszország előtt mindig Szerbia királya fog maradni. Ha kényszerítve volna országa elhagyására, úgy biztos lehet Oroszország legszívélyesebb vendégbarátságáról. Egy palota a rendelkezésére áll.

Anglia tavasszal újra támad.

Rotterdam, október 29. A „Nieuwe Rotterdamse Courant” jelenti Londonból: A „Times” jelenti diplomáciai forrásból, hogy az angol kormány elhatározta, hogy tavasz előtt semmiesetre sem kezd offenzívát. A holland lap megjegyzi, hogy a „Times” a hirt felsőbb parancsra közli.

Anglia újra megkezdte a Dardanellák ostromát.

Bécs, okt. 29. Lanestowae lordnak az angol alsóházban tett nyilatkozatai után diplomáciai körökben elvárják, hogy Anglia, mi-

után Szerbiát elejtette, most már főleg arra fog szorítkozni, hogy Egyiptomot biztosítsa és ebből a célból újra megkezdje a Dardanellák ellen a támadást.

A román belügyminiszter lemond.

Budapest, okt. 29. Politikai körökben rövid idő óta egész biztosan tudni vélik, hogy Mortzun Vasile belügyminiszter a legközelebbi napokban lemond állásáról és utódja, a képviselőház jelenlegi elnöke, Ferechide Mihály lesz. Costinescu Emil pénzügyminiszter és Mortzun belügyminiszter között már hosszabb idő óta viszálykodások folynak a külpolitika iránya miatt, mert Costinescu szenvedélyes híve az antántnak, míg Mortzun meg van győződve a központi hatalmak végleges győzelméről. A két miniszter között a minisztertanácsban is több ízben került sor heves összetűzésre. Az utolsó minisztertanácsban, amely a beteg Costinescu lakásán folyt le, Mortzun nem is vett részt.

A törvényhatóságok hadikölcsöne.

A miniszter rendelete.

Az első hadikölcsönt bizonyos idegenkedéssel fogadták. Ugyszérván csak azok jegyezték, akiket a kormány és annak szervei kapacitálni tudtak. Hiába, még ilyen dologgal nem próbálkozott az ország, aztán meg akkor még az ellenség is közelebb volt, mint ma. A második hadikölcsönnél már nagyon sok embernek megnyílt a pénzeszacskója és ömlött a pénz. Ennek a nagyérdeműségnek egyik oka a harctéri események, a másik pedig az első kötvényekért már kifizetett kamatok voltak.

Az emberek belátták, hogy tulajdonképpen egy nagyszerű üzletről van szó, amit minden készpénzzel rendelkező embernek vétek elmulasztani. A takarékpénztárakban, ahol pedig sokkal kevesebb kamatot fizetnek, ennek dacára óriási volt a betétek összege. Érdekes volt végig nézni, hogy kik hagyták továbbra is bent a pénzüket. Elsősorban a moratórium által lekötött pénzek tulajdonosai. Másodsorban és ez volt a betétesek zöme, akik szorgalmasan hordták pénzüket a takarékbába, hogy majd idővel kis tőkével rendelkezzenek, csupa kis emberek. Ezeknek a pénzeknek tulajdonosai legnagyobb részt a harctéren vannak. Idehaza a pénzt az asszonyok kezelték.

Az asszonyok pedig egyáltalán nem értenek a pénzkezeléshez. Mikor azonban az első kölesön kamatait kezdték fizetni és 2 százalékkal többet kaptak, mint a takarékpénztáraktól, akkor egyszerre sajnálni kezdte mindenki, hogy nem jegyzett kölesönt. Most itt van a harmadik kölesönjegyzés ideje. A háború lassan a befejezéshez közeledik.

A harctereken szinte hihetetlennek látszó dicsőség lengi be fegyvereinket, egyszerűen olyanok a körülmények, hogy mindenki szívesen siet részt venni az állam pompás akciójában, mely nagyszerű jövedelmeket biztosít a résztvevőknek. Nagyon sok emberben ma már nem a hazafiúi köte-

lesség lobban fel a hadikölcsön jegyzésénél, hanem a jó üzlet, a pénz utáni vágy.

Sajátságos, hogy ez a tulajdonság nemcsak magányosokon, de testületeken, törvényhatóságokon is észlelhető. Egyes törvényhatóságok anélkül, hogy számot vetnének erejükkel, a kedvező alkalmat nem akarván elmulasztani, egyszerűen kellő fedezet nélkül olyan összegeket jegyeznek, hogy a kormány kénytelen volt most rendeletet kibocsátani a jegyzési lelkesedés csökkentése végett. A rendelet értelmében csakis annyi hadikölcsönt jegyezhetnek a törvényhatóságok, amennyit anyagi erejük megenged. A pénzintézetekre való számítás nem képezheti alapját egy nagyobb jegyzésnek. Csupán másfél százalék kamathaszonért tehát nem szabad a törvényhatóságnak esetleg egy nagyon kellemetlen helyzetbe dönteniük magukat. A miniszter rendelete tegnap érkezett meg Biharvármegyéhez.

A kormány a drágaság ellen.

Kísérletezni fognak a dán hussal.

Németországban sincsenek rózsás állapotok.

Az ország minden részéről felhangzó panaszok végre arra bírta a kormányt, hogy legalább egy ankétus meghallgassa a panaszokat. Az ankét esütörtökön ment végbe, melyen Sándor János belügyminiszter elnökölt. Az eredmény után a résztvevők azt tapasztalták, hogy a kormány jóindulattal kezeli a drágaság kérdését és kilátás van rá, hogy eredményes intézkedéseket fog életbe léptetni, melyek megfogják változtatni a mai türethetetlen helyzetet. Annyit azonban minden jóindulat mellett is meg kell jegyezni, hogy ha az erre irányuló kormány intézkedés késni fog, el fogja veszíteni értékét. Eddig ugyanis a kormány nagyon rossz orvos volt a drágaságnak, mert csak akkor kezdte orvosolni a bajt, mikor az elhatalmasodott.

A esütörtöki ankéten Nagyvárad képviselőjében Lukács Ödön városi főjegyző jelent meg, aki budapesti utjáról a következőket mondta:

A belügyminiszteriumban tegnap Sándor János belügyminiszter elnöklete alatt volt a tanácskozás, amelyen Némethy Károly államtitkár, Samassa miniszteri tanácsos, Bárczy polgármester, Bódy alpolgármester, a pozsonyi és miskolci polgármesterek, Folkusházy fővárosi tanácsos vett részt s Nagyváradot én képviseltem.

Közölhetek az ankét eredményeként annyit, hogy a kormánynál meg van a szándék a gabonaneműek rekvirálására. Ha rövid, megszábot, határidő alatt a készletek fel nem ajánlatnak, a rekvirálás megtörténik lépcsőzetesen csökkenő árak mellett.

Intézkedés várható, hogy ugyancsak lépcsőzetesen csökkentve, a zsir és szalonna árát is maximálják. Intézkedés fog történni, a visszaélések büntetésének szigorítása tekintetében is. Azonkívül törvényhozási és kormányzati intézkedés fog életbelépni a nem hivatásos kereskedelem korlátozására.

Az előterjesztett javaslatokat a kormány részéről a legjobb indulattal fogadták, ezek között nem csekély fontossága, hogy a törvényhatóságokat felhatalmazzák, hogy amennyiben a helyi viszonyok szükségessé teszik, a tejfogyasztást korlátozzák. Nevezetesen az is, hogy a szabaddá lett Dunán az importot meg fogják könnyebbiteni. Általános kormányzati intézkedések történnek, amelyek Nagyvárad kívánságait is fedik.

A belügyminiszter beszámolt arról is, hogy a kormány néhány tisztviselőt küldött ki Németországba, hogy a nálunk annyira feldűsített és állandóan hangoztatott német élelmiszeri állapotokat tanulmányozzák. A kiküldöttek már beszámoltak utjuk eredményéről, azonban azt tapasztalták, hogy a német viszonyok sem olyan rózsásak, mint amilyeneknek azt nálunk feltüntetni szeretik.

Az élőállatok árának meghatározása nehezen fog menni, mert a drágaság főoka az állatállomány csökkenésében leli magyarázatát. A tengeri árának leszorítása mellett lehetővé lesz téve a hizlalás és így a zsir jelentékenyen esni fog.

A dán husra vonatkozólag Lukács Ödön főjegyző a következőket mondotta:

Budapesten megnéztem a dán húst és érdeklődtem annak használhatósága iránt. A hus hordókban van elhelyezve, azonban ha egy hordót felbontanak, azt 1-2 nap alatt el kell fogyasztani, mert nem áll el a hus. Különböző tulságosan be van ázva és emiatt a használat előtt pár óráig kell áztatni. A hus használható. Egy hordóval mindenestre kísérletezni fognak. Ha be fog válni, akkor többet is rendelnek.

Hogyan vagyonosodjunk?

Talán szokatlanul hangzik, amikor a mai komoly időkben cikkünk élére e címet írjuk. A jelen helyzet egy esepet sem alkalmas arra, hogy az igaz és őszintén hazafi vagyonosodásra gondoljon. Amennyire tehát el kell itéljük azokat a kapzsi egyéneket, akik a helyzettel visszaélve, sőt legtöbbször jogtalan eszközöket is használva, egyedüli céljuknak a mindenáron való meggazdagodást tűzik ki, annyira helyesnek tartjuk azonban azt az eljárást, amikor az adózó polgár vagyona oly célokra fordítja, amelyek által nemcsak a köznek használ, hanem saját anyagi megerősödését is egyben előmozdítja.

A törvény teljes szigorával sujtott le a múltban és sujt le jelenleg is azokra a lelketlen kufárookra és üzérekre, akik félre téve minden becsületes, hazafias érzést, csupán csak saját zsebüket tekintették. E kategóriába tartozik a hamis posztó-, papiros eszima- és bakkanes-szállítók, ezek közé lehetne sorozni újabbban az élelmiszer-uzsorásokat is. Országunk népének becsületességére vall, hogy csak szórványosan és itt-ott elvétve akadnak ily egyének, a nagy többség azonban a magyar név régi híréhez méltóan vette és veszi ki részét úgy a vér-, mint a pénz-áldozatból.

A kereslet és kínálat általános törvénye főleg verseny híján, a mostani rendkívüli időkben alig nyerhet alkalmazást és a dolog természetében fekszik tehát, ha az intéző körök a főbb élelmiszer- és nemcsak rekvirálni, de egyben igen soknak maximális árát is megszabni voltak kénytelenek. Ezzel azonban népünk csak nyert, mert hazánk földmivelő állam és mindenféle terménynek bővében van. Amíg tehát a termelő egyrésztől terményeinek megkapja a jó árát, addig másrésztől a fogyasztó közönség érdeke is szemelgett marad.

Az előadott okok nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy hazánkban oly pénzűbőség, mint jelenleg még nem volt. A bankok, a takarékpénztárak szinte duzzadnak a tekintélyes betétállománytól, azonkívül a magánfelek is, főleg hazánk termelő osztálya oly jövedelemhez jutottak, amilyennel eddig nem rendelkeztek. Őkénként felmerül tehát a kérdés, hogy az így támadt jövedelmét felgyülemlett pénzkészletét hová fordítsa az egyén, hol találhatja meg annak legjobb, de mindamellett legbiztosabb jövedelmezőségét is.

Könnyen megadja erre a feleletet a magyar kormánynak azon felhívása, amellyel a nemzethez immár harmadik ízben fordul. A harmadik hadi-kölcsön aláírása, mire e sorok napvilágot látnak, már nagy mértékben és a legszebb kilátásokkal folyik. Kézenfekvő bizonyítéka ez a magyar nép józanságának és előrelátásának, nemkülönben hazafiságának, amelyeket kétségtelenül nagy mértékben alapozott meg a pénzügyi siker, amelyet a magyar nemzet a közel múltban két ízben mutatott fel.

Mindez különben csak természetesen következni fog a legújabb hadi-kölcsön természetrajzának. A hadi kölcsönnél ugyanis jobb tőke elhelyezést alig lehet elképzelni. A magyar államnál jobb adóst, 6 százaléknál magasabb kamatozást vajjon ki kívánhat? Pedig nem is 6 százalékot, hanem ennél is többet 6.18 százalékot jövedelmeznek a kötvények, mert a tényleges befektetés minden 100 koronás kötvénynél 97.10 K a hadi kölcsön jegyzése tehát voltaképpen nem is áldozat, hanem kitűnő üzlet. A kötvények nemcsak készpénz fizetés ellenében, de a legtöbb pénzintézetnél 15 százalék készpénz fedezettel lombardkölcsön igénybevétele mellett is lehet jegyezni. Mint hogy pedig a lombardkölcsön összegének kamata kétségtelenül alatta marad a kötvény kamathozadéknak, a befektetett 15-20 százalék készpénz jövedelme még a hadi kölcsön kötvény kamatánál is nagyobbra fokozható.

A címletek teljesen megegyeznek a két első kölcsön címleteivel, tehát meg van a mód arra is, egész kis összegek 200, 100 sőt 50 koronás névértékek is jegyezhetők. Az a törekvés, amely a járadékok demokratizálása terén megindult, jelen alkalommal csak fokozható, sőt felette értékesnek is tekinthető, a jegyzésben minél több kis összeg is szerepel, mivel a kis jegyzések nagy tömege adja meg a kölcsön sikerének alapját. Örök igazság az, hogy nem a gazdagok milliói, hanem a szegények milliói fillérei teszik a nép jólétét.

Az új hadikölcsön kötvények 6 százalékosok, még pedig szabad és zárolt címletek 97.10 korona árfolyammal 1915 október 30-ig bezárólag, azontul pedig 97.40 korona lesz. A 30 filléryi árfolyam különbözet csak látszólagos, mivel az a folyó 6 százalékos kamat élvezet révén megtérül.

Az aláírás november 17-ig tart és pedig az összes kir. állampénztároknál, adóhivataloknál, a magyar kir. postatakarék-pénztárnál és valamennyi közvetítő postahivatalainál, az Osztrák-magyar bank főintézeténél és fiókjainál, az Országos központi hitelszövetkezet és vidéki szövetkezeteinél, továbbá az országnak minden valamire való bankjánál és takarékpénztáránál, úgy Horvát-Szlavonországban, mint Bosznia-Hercegovinában is. A hadikölcsönnek kötvényei zárolhatók is, a mi azt jelenti, hogy a kötvény tulajdonosa jogot nyer arra, hogy az évi időszak utolsó negyedében legkésőbb 1920. november 1-én a kötvényen alapuló követelését e naptól számítandó egy évre névértékben leendő visszafizetésre felmondhatja. Ezzel a magas kamatjövdelem tehát 6 évig biztosítható. Az állam a zárolásra éppen ezen kedvezményre való tekintettel az 1000 koronán felüli jegyzéseknek ad helyet, a nélkül azonban, hogy ebből az aláíró felet költség terhelné.

A kamatjövdelem fokozásának tekintetében az is, hogy úgy a kamatok, mint a kötvények tőke értéke mindenféle adó és bélyegilletéktől mentesek, a szelvények beváltása pedig költségmentesen valamennyi kir. adóhivatalnál, állampénztárnál vagyis az ország egész területén könnyen hozzáférhető módon, díjmentesen beválthatók.

A háboru hosszú terminusa már a moratórium rendelkezéseit is kedvezően befolyásolja, amennyiben az 1914 augusztus 1-e után elhelyezett takarékbetétek teljes egészükben felhasználhatók a hadi kölcsönre. Minthogy igen sok egyénnek jövedelme és így takarékbetéte is nagy részben a háboru kezdete utáni időből ered, meg van a lehetőség arra nézve, hogy tőkájével nemcsak a hazafias élt, hanem saját anyagi érdekeit is szolgálhatja.

Érélyes intézkedések az utcai nők ellen.

Védekeznek ellenük a katonaság.

A belügyminiszter engedélye folytán kiegészítő barakkokat építettek számukra.

Amióta a háboru kitört, de főképp a lemergi hadtest ide helyezése folytán valószínűleg ömlöttek Nagyváradra a könnyűvérű, utcai nők, kik ittletükkel valószínűleg elárasztották különféle fertőző betegségekkel a katonaság és a polgárság százait. A fővezető erő azonban, amiért városunkba jöttek, természetesen az ide helyezett nagyszámú katonaság volt, amelynek nyomában azután valószínűleg sáskaraként ömlöttek ide az éjszakai nők.

Ennek következményei azonban nem sokára jelentkezni is kezdtek úgy, hogy a katonarvosok tömegesen küldték pácienseiket a különböző kórházakba ápolás végett. Ez a türelmetlen állapot intézkedésre kényszerítette a felsőbb katonai hatóságot is, amely nyomban hozzálátott a lehetetlen helyzet orvoslásához.

Átiratot intézett a rendőrséghez ez ügyben s egyszersmind rendőri vezetés mellett katonai patrulljok járták be nap nap után a városf, minek következtében nagyon sok utcai nőt fogtak el, kiket a rendőri razziaikon kézrekerült hasonló nőkkel együtt aztán szinte kivétel nélkül kórházi ápolásban helyeztek el. Mert az így orvosi vizsgálat alá vett nőknek kilencven százaléka beteg volt.

Azonban a biharmegyei közpórház békében tágas osztálya, ahol e nőket elhelyezték, jelenleg szűknek bizonyult. Ötven-hatvan személyre berendezett osztálya nem tudta ez óriási szaporulatot befogadni s addig is, míg a kérvényezett kiegészítő barakk felépítésére a belügyminiszter engedélye megjött, a létszámon felülieket a tolonházban kellett elhelyezni, ahonnan a gyógyulás arányában nyertek kórházi elhelyezést. Természetesen már a tolonházban is megfelelő gyógykezelésben részesültek.

A belügyminiszter engedélye megjött a Biharmegyei közpórház hátsó udvarán a kiegészítő barakk 50 személyre berendezve és már teljesen meg is telve, készen áll. Ugy, hogy jelenleg a kórház ezen osztályának kb. 110-120 lakója van. Ez pedig a békés életviszonyokat véve alapul, valószínűleg ijjesztő számarány. Mert mint a fentebbiekből

is látjuk, az ilyen természetű betegségek csirait hordozók száma, a népességnek katonasággal való szaporodása folytán épen a kétszeresére emelkedett.

A legteljesebb mértékben érthető és örövendetes tehát a katonaság és a rendőrség ily irányba folytonos tevékenysége, mert ez az az egy mód van arra, hogy úgy a katonaság, mint a polgárság megmeneküljön a rettenetes betegségek következményeitől.

De az új barakk sem képes ezeket az utcai nőket befogadni, mert még mindig jut belőlük a tolonházba is, honnan a kórházból gyógyultán kikerült éjjeli nőket illetégségi helyeikre toloncolják.

Pórnijárt zsebmetszők.

— Saját tudósítónktól. —

A piaei életnek mindig az egyik legrosszabb oldala, hogy a zsebmetszők itt szoktak a legnagyobb mértékben garázdálkodni még pedig többé-kevésbé sikerrel. Tegnapi azonban a kispiacon rossz napjuk volt a zsebmetszőknek, ugyanis hárman a rendőrség kezére kerültek. Ezek közt a legveszedelmesebb volt egy Nagy Ilona nevű asszony, aki nem egyszer operálhatott már sikerrel.

Tegnapi délelőtt egy nagyváradai uri asszony észrevette, hogy egy uriasan öltözött asszony egy katonával mindig a nyomában van, azonban a tolongásban el is feledkezett róluk. Pedig az illető veszedelmes zsebtolvaj volt, aki a tolongásban odasimult az urinőhöz, ridiküljét kinyitotta és kivette belőle a pénztárcáját. Mikor azonban észrevette, hogy figyelik, visszadobta és igyekezett elmenekülni. De a jelenlevő Katz Jakab polgárőr segédtséget utánvetette magát, elesiepte és bekísérte a rendőrségre.

A katonának sikerült elmenekülni. Az illető asszony a rendőrségen Nagy Ilonának és váradszőlősi lakosnak mondta magát, ellenben a katonáról nem akart semmit sem tudni. Méhes detektív azonban ezt is kinyomozta és előállította. Kiderült, hogy egy veszedelmes zsebtolvajt fogtak el benne. Fülöp Samut, aki nem egyszer volt már zsebtolvajlás miatt büntetve, sőt meg is van örökítve az országosan ismert rovottmultuak areképcarnokában.

Délután Ehrlich Imre fogalmazó és Méhes Lajos detektív kiszállottak Váradszőlősi lakosokhoz (mert Nagy Ilona vadházaságban él Fülöppel) házkutatást tartanak. Meglehetően felszerelt háztartást találtak náluk, amit bizonyosan nem a legtisztességesebb uton szereztek. Két kövér disznót és sok aprómarhát találtak, míg az éléskamrában nagymennyiségű libaszir volt felhalmozva, azonkívül más élelmiszerek is.

A rendőrség kettőjükön kívül még egy másik zsebtolvajt is elesiepett, Rostás Miklósnét, szül. Balog Klárát, aki szintén a más zsebében kotorászott, de hát őt is rajtaesiepték a manipuláción.

* Haron liter **Családi rumot** készíthet bárki pár perc alatt a Farkas féle családi rum kivonattal. Ára 60 fillér. Családi thea kivonat 10 adag 50 fillér. Kapható Farkas István „Apolló” drogeriájában. Rákóczi-ut 7/B.

MOZAIK.

*

Az orosz foglyok már egészen közönségesek minálunk. Zöldessárga ruhájuk, nagy tányérsapkájuk már nem keltenek olyan nagy kíváncsiságot, mint annakelőtte. Mig csak a vonatok hosszú sorából kukkantak ki az orosz foglyok bémész tekintettel s mig csak a nagybajuszu szuronyos örök között jelentettek meg a nyilvánosság előtt, a kíváncsiság száguldó moraja hullámzott át a járkelőkön. De ma már csaknem egészen közönyösek előttünk. S még az is alig tűnik fel, ha egy egy muszka teljesen magányosan járkel az utcán s az a bizonyos vidéki ujság sem nagyot mond, mikor azt mondja: „Tele van a város — de nem akáca virággal, hanem muszka foglyokkal.”

Ott látjuk őket a zsákokkal telt waggokon, amelyeket a nagypiaci vágányon tolatnak ide-oda, a döcögő parasztszekéren, amint egykedvűen lógatja lefelé otromba csizmás lábait s bodor füstkarikákat ereget az őszi esővel telített levegőbe. De azért még mindig akadnak emberek, akik megbámulják az eleven muszkát, mint például az öreg ember, akik harctéren nem láthatják őket és iskolás gyerekek, akik szintén nem részesülhetnek ebben a szerencsében.

Tegnapi az egyik félreeső utcába zsákokkal megrakott szekérekörül a lovakat etette egy szőkeszakállas, nagy kékszemű muszka. Mellette egy kis nebuló álldogált és kíváncsi tekinteteket vetett a derék szál muszkára. A kis fiu almát evett, szép pi pi-piros borizú almát. Az alma jó illata megcsavarta a muszka orrát s vigyorgó pillantásokat menezített néha-néha feléje. A gyerek észrevette, hogy mi foroghat az orosz fogoly eszében. Köhintett egy párat, mint aki nehezen szánja el magát valamire, aztán belenyult a zsebébe és kivette az alma párját, amely szintén ép oly kívánatos volt, mint a másik. Aztán oda nyujtotta az orosz felé:

— Fogja bácsi, legyen a magáé!

Az orosz örömmel nyult az alma felé és valami köszöneifélét motyogott a maga nyelvén. A kis fiu pedig előbb elégedetten elgondolkozott, hogy micsoda jó tettet követett el, aztán odaszólt a muszkához:

— Az én apám is fogoly ott maguknál; aztán maguk is adjanak neki almát...

Bizony nagyon sokan vannak az asszonynépség között, akik nem egy könnyet hullatnak a harctéren levő férjeikért. Hiába, az asszonyoknak nem teremtett az Isten valami kemény szívet. De azért van az asszonyok között is olyan, akinek nincsen vajból a szíve, amint azt az alábbi kis történet is bizonyítja. Na nem valami asszonybátorságról van szó, hanem az első mondatban szóló állításra nézve szolgáltat kivételt.

A napokban, talán a Szilágyi Dezső-utcában — nagy zaj csapta meg a járkelők fülét. Asszonyi hangok verdették az eget. Sírással kevert veszekedő szavak töredékei hallatszottak ki az egyik kapu alól. Nemsokára a hangok tulajdonosa az utcán is megjelent és ott is folytatta az előbb megkezdett monológját.

— Egy arra menő hölgy megkérdezte tőle:

— Mi baja lelkem?

Az illető asszonyi személy nem válaszolt semmit, hanem tovább haladt, majd hirtelen megállott az utca közepén. Ökleit ekkeseredetten rázni kezdte az égfelé, aztán szívhezható felkiáltás tört fel kebléből:

— Mindenkinek elviszik a férjét a harcterre, csak éppen az enyémet, azt a gazembert hagyják itthon! Jaj, jaj . . .

..HIREK..

***

* A századik új előfizető. A Katholikus Népszövetség őszi akciójának megkezdése új lendületet jelentett a katolikus tevékenység terén. Néhány nap alatt tömegesen jelentkeztek a Tiszántúl számára is folyton újabb és újabb előfizetők. A kiadóhivatal kívánsai volt a számbeli eredményre s számolni kezdte az újonnan jelentkező előfizetőket. Az eredmény meglepő volt; néhány nap alatt az új előfizetők száma már száz felé járt, tegnap pedig jelentkezett a századik előfizető is, Víz Mária kisasszony. Kiadóhivataluknak máskor olyan szigorú és komor vezérigazgatója, Sürger Bertalan az őszi eső dacára májusi mosolygós hangulatban konstataulta, hogy itt a századik új előfizető s egy előkelő mozdulat-l udvariasan elhárította az előfizetési díjat.

— A századik új előfizetőnek legyen szabad egy negyedévig tisztelet példányt küldenünk!

Igy esett meg az a esuda, hogy nyomdánk vezérigazgatója nem fogadott el előfizetési díjat, — de ayomban kijelentette, hogy a százegyedik és következő előfizetőktől akkor is elfogadja, ha kettős rendben vonulnak fel és egy egész évre előre fizetnek. Egyben kéri a kétszázadik új előfizetőt, szíveskedjék nála sürgősen, minél előbb jelentkezni.

* Márciusban vonulnak be a 42-50 éves népfelkelők. Mióta befejezést nyert a 42-50 éves II. osztályú népfelkelők sorozása, azóta állandóan izgatta a közönséget, hogy mikor vonulnak majd be a legöregebb népfelkelők. Sokan abban a föltevésben voltak, hogy már az idén meg fog történni a behívás. Ez a tudat rengeteg zavart idézett elő. Sokan siettek elvégezni az őszi vetéseket, mások elhagyva minden munkájukat, nagyszabású készülődéseket tettek a bevonuláshoz. De sokan voltak már eddig is olyanok, akik még bár nem tudták a bevonulási időpontot, felmentés, vagy bizonyos ideig szóló szabadságoltatás iránt kérelmeztek. Az ilyen kérvények természetesen felesleges munkát okoztak mindenfelé, mert ha valaki p. o. 4 hónapi szabadságot kért és most adta be kérvényét, azt azonnal el is intézték és az illető, mint szabadságolt, illetve 4 hónapra felmentett népfelkelő él-

vezte a felmentést, anélkül azonban, hogy erre szüksége lett volna. Most, mint hivatalosan értesülünk, ezeknek az öreg népfelkelőknek a behívása az eddigi tervek szerint legkorábban márciusban fog megtörténni. Március előtt semmiesetre sem hívják be őket. A behívás ideje márciusnál csak később, de hamarabb nem következhetik be.

* A városi közéletmezesi ügyosztály válasza a panaszokra. Az „Uj Nagyvárad” folyó évi október hó 30-iki (szombat) számban „a fogyasztók panaszkönyve” cím alatt közölt felszólalására a közéletmezesi ügyosztály a következőket közli: 1. Folyó hó 1-étől kezdődőleg a polgármesterhelyettes a nyul maximális árát 4-5 koronában állapította meg. 2. A zsirnak 7 korona 40 fillérben megállapított árát a közéletmezesi ügyosztály nem szándékozik felemelni. 3. A közéletmezesi ügyosztály közölte már a helyi lapokban, hogy a bab 56 fillérért a városi élelmiszer üzletekben már kapható. Közérdekű volna, ha az „Uj Nagyvárad” külön is felhívna hirdetései a közönség figyelmét, s ilykép a panaszos hangoknak ezáltal is elejét venné. Az élelmiszer-cikkék maximális árát feltüntetett táblázatokat az élelmiszeri ügyosztály minden élelmiszer üzletben, így a hentes és mészárosoknál is kifüggesztetni fogja. Nagyvárad város közéletmezesi ügyosztálya.

* A város széneladása. A város villamos műve részéről közhírré tesszük, hogy a közönség céljaira fűtőszén-t boesátunk rendelkezésére és pedig elsőrendű porosz szén-t házhoz szállítva métermázsánként 7 korona egységárban. Jó minőségű darabos magyar szén-t házhoz szállítva 6 korona 40 filléres egységárban. Amennyiben a közönség a szén-t saját fuvarjával szállítja el, akkor métermázsánként a szén-t 60 fillérral olcsóbban szállítjuk. A megrendelt szén ára a villamos mű pénztáránál a lakás címének pontos megjelölése mellett előre is kifizetendő. Minthogy a vasuti szállítási zavarok folytán az egyes szénfajták különösen a magyar darabos szén-k nem érkeznek a kívánt mennyiségben és így a magyar szén-ből kisebb készlet áll rendelkezésünkre a fent meghirdetett árakat csak a készlet kimerültéig tartjuk. Tájékoztatóul még megjegyezzük, hogy porosz darabos szén-ből mint egy 100 vasuti kocsi-ra menő készletünk van, a melyet a közönség rendelkezésére boesájunk. A villamos mű felügyelő bizottságának határozata folytán ért-sítjük a közönséget, hogy egy fogyasztónak betenkint 10 métermázsánál több szén-t a villamos mű el nem ad. Viszontelárusítás céljaira pedig szén-t egyáltalán nem adunk el Nagyvárad, 1915 október hó 29. A mű vezetősége.

* Jegyzések a III-ik hadikölcsonre. Az „Iparostanonciskolai Ifjusági Egyesület” tagjai közül eddig 30 gyermek jegyzett 50 koronás hadikölcson-t; 70-et pedig jegyzett az Ifjusági Egyesület oly cél-ból, hogy az évvégén jutalmazott tanulók között pénz-bli jutalom helyett kötvényeket fog kiosztani.

* Adományok a nőegyletnek. Dr Molnár Imréné a biharmegyei és nagyvárad-i nőegylet intézetének két kosár szőlőt, három liter mustot, özv. dr Korostein Lajosné egy kosár alnát és diót és Viakler Jozefa két kosár répát adományozott, amely adományokért hálás köszönetet mond az egylet elnöksége.

* Autójárat Zilah és Csucsa között. A nagyvárad-i postaigazgatóság közli, hogy november 1-től a személyszállító posta-automobiljárat Zilah-tól reggel 9 óra 30 perckor indul és délben 12 óra 45 perckor érkezik Csucsa-ra; Csucsa-ról indul délután 3 óra 15 perckor és este 6 óra 20 perckor érkezik Zilah-ra.

* Utlevéllel Oroszországba. Kereskedelemügyi m. kir. miniszter 57.500/915 V. szám. Valamennyi magyarországi II. fokú iparhatóságnak. A hadsereg-főparancsnok 1915. évi augusztus hó 25-én rendeletet adott ki, amelyben az utlevél ügyet Oroszország-nak az osztrák-magyar katonai igazgatás alatt álló területeire nézve szabályozza. E rendelet értelmében azoknak, akik az elfoglalt terület határát átlépik, utlevéllel kell magukat igazolniok, mely utlevéllel a m. kir. miniszterium 1915. évi január 16-iki 285. M. E. számú rendeletének megfelelően és kifejezetten az elfoglalt területre való utazásra kell kiállítani, s azt a hadügyminiszteriumnak, vagy a hadsereg-főparancsnokságnak (hadtápfőparancsnokságnak), illetve valamely kirendelt utlevél vizsgáló állomásnak láttamozásával kell ellátni. A hadsereg-főparancsnok most említett rendeletének 6. §-a szerint azonban azok a személyek, akik a rendelethez mellékelt minta szerint kiállított és a mintában megjelölt módon hitelesített és láttamozott értesítő ivvel igazolják, hogy valamely belföldi kereskedelmi vagy iparvállalatnak a képviselői az utlevélnek a fentiek szerint előírt láttamoztatására nincsenek kötelezve. A midőn a szóban forgó értesítő-ivek mintáját idezárton megküldöm, felhívom, a II. fokú iparhatóságokat, hogy a hatáskörük alá tartozó I. fokú iparhatóságokat a kereskedelmi és iparkamarák által hitelesített értesítő ivet láttamozására utasítják. Budapest, 1915 szeptember 15. A miniszter helyett Lers s. k., államtitkár. Hivatalos másolat hitelül Nagyvárad, 1915 október hó 1. Darabant, irodavezető.

* Téli ruhaneműek a katonák-nak. Kössünk sált, térdvédőt és érmeligitőt a hadrakelt sereg részére. A Vörös Kereszt Jobbkéz osztálya tudatja, hogy mindazon tanítónők, kik Vasady Lajos kir. tanfelügyelő hazafias felszólítására vállalkoztak ily cikkeknél a megkötésére, a kívánt mennyiséget suly szerint az illető főszolgabíráknál legyenek szivesek mielőbb megrendelni, hogy a Vörös Kereszt amint a fonál megérkezik, azonnal szállithassa. A magyar kir. honvédelmi miniszterium hadsegélyző hivatalától beérkezett pontos készítési módja eme cikkeknél mellékelve lesz.

* Elesett hőseink sirja diszítésére. Világítsunk és vigyünk pár szál virágot elesett hőseink sirjára. Eme kegyeletes, hazafias célra újabb a következő adományokat kaptuk: A csapatkórház tartalékkórháza 300 koronát, a nagyvárad-i örkülönitmény tisztjei és legénységei 120 koronát, Fabriczius Dezsőné, Winkler Jozsefa 20-20 K, Sztaniszlavszky Adolfné, Kimon Frigyes és neje, Fráter Lászlóné, Hegedüs Ottóné, Varró Domokosné 10-10 K, Kozsaghy Józsefné, Gyöngyössy Istvánné 2 K, dr Krüger Aladárné 2 K, Bachmann Fülöpné, Bánáti Rózsika gyertya. Mindezen adományokat há-lásan köszönjük és kérjük városunk és a vidék hazafias közönséget, legyenek szivesek november elsejére délelőtt folyamán pár szál virágot küldeni, vagy vinni különösen a Rulikovszky temetőbe, hol több száz sirja van elesett hőseinknek. Jobbkéz.

* Az Ujvárosi Népkönyvtár ama olvasóit, akiknél könyv van kikölesönözve, felhívom, hogy azokat haladéktalanul vasárnap d. u. 4 és 5 óra között a Ref. Kör helyiségében visszaszolgáltassák.

* Adakozás a katonák sirjának kivilágítására. A hősi halált halt 1036 katonáink sirjainak kivilágítására Bitsó Jánosné 2 koronát küldött szerkesztőségünk-höz, amelyet illetékes helyre eljuttatunk.

* Rekvirálják a babot, borsót, lencsét. Budapesti tudósítónk jelenti: A hivatalos lap helnap szama új rekvirálási rendeletet közöl. — November elsejétől kezdve csak haditermény r.-i.-nak szabad gabonát eladni s november 28 ig minden készletet be kell jelenteni, ellenesetben rekvirálják. Minden kihágás két hónapi elzárással és 600 korona pénzbírsággal büntetetik. Hasonló intézkedést tettek a babra, borsóra és a lencse készletekre is.

* Halálozások. Özv. Tullics Józsefné szül. Sztanovszky Irén néhány napi súlyos szenvedés után tegnap délelőtt 9 órakor meghalt. Temetése holnap, vasárnap délelőtt 11 órakor lesz a Kálvária-utca 18. számú gyászházánál, mely után a holttestet az olasz temetőben temetik el. Az elhunyt matrons nővére volt Sztanovszky Imre orvosnak, aki nagy alapítványával lehetővé tette a nagyváradi gyermekkórház felállítását és ezzel megörökítette nevét Nagyvárad legnagyobb jótévedő között. Az agg matronát unokahuga: Radotsay Etelka s a nagyszámú rokonság gyászolja. — Özv. Tamás Miklósné szül. Papp Luiza e hó 28 án élete 67 ik, özvegye 18 ik évében meghalt hosszas szenvedés után. Temetése ma d. e. 10 órakor lesz a Nilgész telep 100/27. sz. gyászházából. Az elhunytat két fia, számos unokája, dédunokái s a kiterjedt rokonság gyászolja.

* Elragadt lovak. Tegnap este 6 óra tájban elragadt a Rákóczi-uton két ló, melyeket egy honvéd hajtott. A Rákóczi uton vadul száguldó lovak nagy rémületet keltettek a forgalmas főúton. A honvéd a száguldó lovakat befordította a Sztanovszky-utca, ahol az egyik ló leesett s az oda-siető rendőrrel így megállította szekerét. Emberéletben, lóban nem esett kár.

* Ünnepi előadások a Vigadó-mozgóban. Előrendű ünnepi műsört mutat be a Vigadó mozgószínház ma és holnap. A német filmtechnika egyik új remeke a „Hiu ábrándok“ című társadalmi dráma a leghíresebb művészek alakításával. Emellett pompás amerikai apróságok, egy gyönyörű tenger felvétel ígér kitűnő szórakozást Hétfőn, mindszentek napján külön alkalmi előadás. Bemutatóra kerül „A két-lelkű ember“ megrázó erejű dráma 4 felvonásban és egyéb újdonságok. Előadások d. u. 3 órakor kezdődnek.

* A Sas étterem megnyitása. Tisztelettel tudatom, hogy a Fekete Sas éttermet átvettem és azt ma este megnyitom. Minden tekintetben gondoskodni fogok arról, hogy a közönség az étteremben figyelmes, pontos és előzékeny kiszolgálásban részesüljön. Kitűnő konyhámval vendégeim teljes megelégedését óhajtom kiérdemelni. A közönség szíves pártfogását tisztelettel kérem. Somhegyi Dezső, a Fekete Sas étterem bérlője.

* 3 HP Motor-kerékpár teljesen felszerelve eladó. Horváth „Emilia“ malom.

* Tanítók, tanítónők helyettesítését elvállalja okl. tanítónő. Cim a kiadóban.

* Zeuzsi kisasszony a Rákóczi-uton 7. sz. alatt Aszódival szembe. Símez Gyula hangszerkészítőnél, Mikor az est mesélni kezd, Nem én lettem hűtlen hozzád, Te szőke gyermek. Háborus lemez újdonságok. Hangszerek hegedők, gramafonok eladása és javítása olcsó árban. Már különlegességek.

* Butorozott szobák. Modern berendezéssel hosszabb, rövidebb időre kiadó. Nagy Sándor utca 4.

* Értesítés. A Polgári Takarékpénztár értesíti t. ügyfeleit, hogy a nála jegyzett II. kibocsátású hadikölcsön-kötvények az eredeti elismervények ellenében átvehetők.

* Köhögés, hurut, rakedtség, elnyálkásodásnál használjon kizárólag: Farkas-féle **hurut-szeletkét.** Ára K. — 60 Kapható, Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B. Telefon: 13—02.

* A Nagyvárad-i Hitelbank r. nál jegyzett II. hadikölcsön kötvények az eredeti elismervények beszolgáltatása ellenében átvehetők.

* Hogyha megállnak a vonatok. Az utasoknál főleg katonaságnál töltetlenül jó szolgálatot teszen konyak, rum, tea, kávé, kakao tabletták, huskonzervek, páinok, kondenzált tea és tejpor, csokoládé, szardínia, pisztráng, málnaszörp, citromszörp, valódi Domány féle borok, kész kávé mely bármely háztartásban élvezhető 1 kgr. 3 Kor. 60 fill. Kicsinyben süveges, kocka és kristálycukor. Külön halkonzerv üzletem a napokban megnyílik, kapható u. m. Sóshering, osszé, fillé, bismark, rollmopsz, ruszli stb. stb. Télire teavásár megkezdődött. Kapható valódi lengyel gomba élvezet tőle a leves. Maggi leves kocka 10 drh. 45 fillér. 1 üveg Diana sósborszem 56 fillér. **Vigyázat!** Ezen ajánlat Nagyváradon kizárólag Aszódi Mihály Kossuth utca Sas palota és Rákóczi-ut. Intézeteknek, katonáknak, kórházaknak, gazdaságoknak, külön ajánlat. Telefon sz. 685.

* Négy szoba és előszobából álló lakás, irodának különösen alkalmas, villany világítás és gőzfűtés berendezéssel, a Bémer-tér közvetlen közelében f. év augusztus hó 1-től, esetleg már május hó 1-től kezdődőleg kiadó. Bővebbet a házmesternél. Szent János-utca 3. szám.

* Családi rum vaniliával vagy ananász ízzel literje K 3-20. Mindenféle likőr essentiák 1 üveg 60 fill. Cognac legkiválóbb minőségben. Tejkivonat 4 literre való K. 1-20. Kapható Farkas István „Apolló“ drogeriájában Rákóczi-ut. 7/B.

* Poloskairtó NOXIN biztos zser. Ára 1 korona 40 fillér. Kapható kizárólag Farkas István Apolló drogeriájában Rákóczy-ut 7/B.

SZÍNHÁZ

Heti műsor.

Szombat: Sulamith (Pakszi Margit vendégfellépte.)

Vasárnap d. u.: Korzó szépe.

Vasárnap este: Erdészleány. (Die Förster Kristi.)

Cigányszerelem.

Telt ház nézte végig Lehár dallamos operettjének fölfrissítését, mely a pompás diszletekkel, részben új szereposztással majdnem bemutató számba ment. Az est sikerének oroszán része Sz. Zsigmondy Annát illeti, a kinek pazar jó kedélye, kellemes hangja, temperamentumos játéka és sikkes táncai gyakran provokáltak viharos tapsokat. Öltözékei fényesek. Paxi Margit mint vendég Zórika szerepében mutatkozott be. Hargya tiszta, elég terjedelmes, határozottan képzelet és iskolázott. Ha ennek a szép hangnak nem volt meg a kellő hatása, az annak tudható be, hogy Paxi Margit kissé elfogultan játszott, s nem tudta a közvetlenség benyomását kelteni. Operetben sok

függ a játéktól. — Kálmán Mancinál éppen fordítva áll a dolog: játéka csupa eleve és élet, hangja viszont gyengécske. De éppen temperamentumos játéka sokat pótol s ezzel megfelelő partnere lehetett Pompának. Mindössze a második felvonásban a gyerek-jelenet maradt alább az eddigi előadásoknál hatásban, a mi nek oka Kálmán Manei nem egészen alkalmas öltözékében (a nagy krinolin csak baleseteket okozott) s az egész jelenetnek a szokottnál kisebb jó kedvvel történt előadásában található. Kár, mert ez a darab egyik fővonzó ereje. Békési Józsi szerepét szépen önekelte, Tompa és Lovvey régi pompás alakításai most is sok derűtséget keltettek.

A bérlők figyelmébe. Félkétretek a t. színházi bérlők, miszerint a már lejárt bérléteiket a színház titkári hivatalában, annál is inkább mielőbb megújítani sziveskedjék, mert a bérletek késedelmes megújítása a bérletek használatában kollektíven zavarkra adhatna okot.

Sulamith. Ma este a nagyváradi közönségnek egyik kedvence operetteje: a Sulamith van műsorra tűzve, amire különösebb alkalmat szolgáltatott az is, hogy ezen az estén tartja második vendégfelléptét Pakszi Margit, a jeles énekművésznő.

Az erdészleány. Teljesen új szereposztással, a közönség eleve is megnyilatkozó élénk érdeklődése mellett kerül színre vasárnap este az Erdészleány (Die Förster Kristi.) A kitűnő operette énekszerepét Sz. Zsigmondy Anna játssa.

Dicséret, Dicsőség címmel 1915. év október havában Emőd Tamásnak új könyve jelenik meg Singer és Wolfner kiadásában. Az énekeskönyv Medgyaszay Vilma, Paulay Erzsi, Beregi Oszkár, Sajó Géza, Gózon Gyula, Szerényi Zoltán, Nyáray Antal, Papp János, Szalontay Ferike stb. színpadi előadó színeit, A két gránátos, Szól a harang, A fekvő regiment című jeleneteket, Az arany paplan, Kirielejzon, A kéz, Éji látogatás, A császár balladája, A két faláb, Ave Mária, Vak Bottyán és Bem apó. Sziget megvételéről szerzett ének, Ha visszajönnek, Szallagos Agoston, Vitézi románs, Énekel a bakkanos, Petrovics Petruska, Pap Ézsás, Magyar hadifogoly éneke. A két halott, Temetés stb. poémákat tartalmazza. A könyvet Balogh István festőművész illusztrálta. Ára 3 korona lesz.

IRODALOM

Az Élet szépirodalmi és művészeti hetilap (szerkeszti Andor József) október 24 i száma a következő gazdag és bő tartalommal jelent meg: Diadal előtt. Dr Szalay Mátyás. — Költemények: Az eljövendő valaki. Gyököcsy Endre. — Egy görög szoborhoz. Páthi Ferenc. — Viszik a harangot. Magyar Bálint. — Athani-Babura. (Elbeszélés.) Barangó B. Béla. — Sivatagban, Szerdében... (Regény.) Sienkiewicz Bányai. — Hol aladtam? ... Tóth Tihamér. — Selene, (Elbeszélés.) Németh István. — Kultúra. — Hétről hétre. — Szerkesztői üzenetek. — Ezenkívül egész sokaságát közli az érdekes és aktuális képeknek. A kitűnő lapot melegen ajánljuk olvasóink figyelmébe. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, I. Fehérvári ut 15/c. Előfizetési ár félévre 10 korona. Mutatványszámot készséggel küld a kiadóhivatal.

Legujabb táviratok.

Hogy akarnak Szerbiának segíteni.

Budapest, október 29. (Saját tud.) Times jelentése szerint a szövetségesek Montenegró, Mitrovicán keresztül, Albánián vagy Prizrendben keresztül tervezik Szerbia támogatását.

A szerbek Montenegró felé vonulnak vissza.

Budapest, október 29. (Saját tudósítónktól.) A Reuter-ügynökség jelenti: A szerb hadseregrészek megkezdték a visszavonulást Albániából Montenegró felé.

Az angol király balesete a harctéren.

Budapest, okt. 29. (Saját tudósítónktól.) Reuter-ügynökség jelenti: György angol király a fronton időzésekor lováról leesett és súlyos zúzódásokat szenvedett.

A Viviani kabinet lemondott. Briand új miniszterelnök.

Budapest, október 29. (Saját tud.) Havas ügynökség jelenti Párisból: A Viviani kabinet lemondott, Poincaré jóváhagyását elfogadta a miniszterelnököknek Briandot nevezte ki.

A szerkesztésért ideiglenesen felelős:
Dr. PAPP KAROLY.

12350—1915. sz.

Hirdetmény

a III. oszt. kereseti adóra vonatkozó 1915—1916. évekre, valamint a bányaadó és nyílt és zárt vállalatok és egyesületek adójára vonatkozó 1915. évre elkészített kiszámítási javaslatokat tartalmazó lajstromok közzététele és az adókiadás körüli eljárás tárgyában.

Az I. olasz kerületben levő és a III-ik várai kerületben levő III. oszt. ker. adó alá tartozó haszonhajtó foglalkozásokról az 1915—1916. évekre szerkesztett és az adókiadó bizottság elé terjesztendő adókiszámítási javaslatokat kitértető lajstromok 8 nappal a község- (város)-háznál a 23 és 27. számú szobában kitértvén, azokat mindenki megtekintheti és az ott vagy mások által adójavaslatokra nézve észrevételeit megteheti; ezen észrevételek a fenti határidő alatt írásban a m. kir. pénzügyigazgatásnál, utóbb az adókiadó bizottságnál — melyek a városháznál a kis bizottsági teremben f. évi november hó 6—15 napjain tárgyalásairól az adózók külön értesítvény útján tudósítanak — terjeszthetők elő.

Az adókiadó bizottság ülései nyilvánosak lévén, ott minden adózó megjelenhetik. (I. 1883. XLIV. te. 24. §.)

Az adókiadó bizottság a kitűzött sorrend szerint minden egyes községre nézve megvizsgálja az adózók 1915—1916. évekre bepyújtott bevallását és a kir. pénzügyigazgatás által készített adókiszámítási javaslatokat tekintettel az illető adózók vagy mások, vagy pedig a kincstári képviselő által tett észrevételekre és egyéb rendelkezésre álló adatokra megállapítja minden egyes adókötelesnek adóösszegét, azt még az ülés folyama alatt az illető adó-lajstromba bejegyezteti és ebbeli végzését kihirdeti.

Az adókiadó bizottság végzése kihirdetvén, az érdekelt adóköteles félnek jogában áll az ülés folyama alatt előszóval az iránt nyilatkozni, kívánja-e az ügyet és ha igen, mely indoknál fogva a felszólalási bizottsághoz fellebbezni.

Mason nyilatkozatra van jogosítva a jelenlevő adókötelesek bármelyike és pedig nemcsak a saját, hanem más adójára nézve is, ha a bizottság által hozott végzés eredményében aránytalanságot vél bebizonyíthatni, akár saját magára, akár másra kivetett adótételre nézve.

A fellebbezés indokainak írásban kifejtésére a tárgyalásnál jelenlevő fellebbezőnek a kihirdetéstől számított 8 napi határidő adatik.

Az az adózó, aki az adókiadó bizottság ülésében akkor, midőn adóügy tárgyalatott, jelen nem volt, a bizottság végzése elleni fellebbezését az illető ülés folyama alatt megrovott adózók névjegyzékének a bizottság tárgyalásainak helyiségeül szolgáló ház kapujára való kifüggesztésétől számítva 15 nap alatt a pénzügyigazgatásnál adhatja be.

Oly esetekben, midőn az adókiadó bizottság a m. kir. pénzügyigazgatóság által javaslatba hozott adótétel felemelését határozta, erről az illető adózót, ha a határozat kihirdetésénél jelen nem lenne, írásbeli végzéssel külön értesítvén hozzáadással, hogy ha a végzést fellebbezési kívánja, az abbéli felszólalás írásban a végzés kézbesítésétől számított 8 nap alatt az adóügés előadónál vagy helyett sénéel verény mellett bepyújtható.

Ellenben azon adózók, kik abban a községben (városban) melynek adó-lajstromjában adójuk kivetett, nem lant és az ülésben jelen voltak, a hozott határozatról írásban értesítettek és fellebbezéseiket a végzés vételétől számított 15 nap alatt nyújthatják be a pénzügyigazgatásnál.

A fellebbezés a kivetett adónak behajtását nem gátolja, amennyiben azonban a fellebbezés tárgyát képező adóösszege, a múlt évre kivetettől nagyobb, a fellebbezés a két összeg közötti különbségre nézve birtokon belül történhetik.

Az adóköteles fél a felszólalási bizottságnak határozata ellen szóval vagy írásban panaszt emelhet.

A panasz a felszólalási bizottság határozatának kézbesítésétől számított 15 nap alatt a kir. pénzügyigazgatásnál adandó be s fellelte a magyar kir. közigazgatási bíróság határoz.

A panasznak halasztó hatálya nincs. (1883. évi XLIV. te. 34. §.)

Kelt Nagyvárad, 1915. év október hó 25-én.
M. kir. pénzügyigazgatóság.

CIPÓ

ajdonságaim megérkeztek!
Reichard Dezső
Rákóczi-ut. Orsolya zárda épület.

x Kiadó lakások. Kossuth utca 6. sz. alatt kétszobás lakás azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. sz. házában két kétszobás lakás kiadó. Értekezhetni a Polgári takarékpénztárnál.

x Kiadó lakások. Ósi-tér 14. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. — Kossuth-utca 2. szám alatt két üzemhelyiség azonnal kiadó. Értekezhetni a Polgári takaréknál.

x Egy nagy raktárhelyiség a Szacsvay-utca 11. számú házában AZONNAL kiadó. Értekezhetni a Gazdasági és Iparbanknál.

VIGADÓ

mozgó színház

Nagyvárad, Fekete Sas-Passage.

Október 30-án Szombaton
Október 31-én Vasárnap

HU ÁBRÁNDOK.

Dráma az életből, leghíresebb német mozi színészek játsják.

Az ültetvényes

Amerikai dráma.

A kis leány udvarlója

Vigjáték.

Hajózás a tengeren.

Természetes felvétel.

A heves szerelmesek

Humoros.

Mindenszentek napján
hétfőn, november 1-én.

A KÉT LELKŰ EMBER

szenzációs dráma 4 felvonásban.

A törökök híres Kasmir városa

Természetes felvétel.

Itt vagyok azonnal

Böhözet.

Es a két órás nagyszerű film szenzációk.

HELYÁRAK: Páholy-ülés 1 kor. 20 fill. Zselye 1. fülkészet 80 fill. II. hely 60 fill. III. hely 40 fillér.

Katonák örmesterig és gyermekek félhelyáru jegyet váltanak.

Kedvezményes jegyek Sipos tőzsdében Bémer-tér kaphatók.

Nagyvárad fióközletek :

Kossuth-utca 5. Gyárépület.
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Nagyvárad fióközletek :

Kossuth-utca 5 Gyárépület
Rákóczi-ut 2. Bazárépület.
Zöldfa-utca 7.

Divatos

Elegáns

NŐI CIPŐK

az őszi saisonra

igen nagy választékban, szabott gyári áron kaphatók a

HUNGÁRIA CIPŐGYÁR R. T.

fióközleteiben.

Gyártmányaink izléses kiállításuk, kiválóan szép formájuk miatt közkedveinek.

50 fióközlet az ország összes nagyobb városaiban.

7146—1915. eln. sz.

Pályázati hirdetmény.

Nagyvárad törvényhatósági joggal felruházott város törvényhatósági bizottságának 1903. évi július hó 9-én tartott ülésében 228—7470/1903. kgy. sz. alatt hozott véghatározata folytán a városi villamosműnek üzleti szabályzatára vonatkozólag alkotott s kormányhatóságilag is jóváhagyott szabály-

rendelet 8. §-a alapján a villamosmühöz rendszerezített s jelen alkalommal üresedésbe jött

IGAZGATÓI ÁLLÁSRA

pályázatot hirdetek.

A városi villamosmű igazgatóját ideiglenes (1 évi) joghatályal a felügyelő bizottság javaslatára a törvényhatóság által utólagosan jóváhagyandó szerződés mellett a polgármester alkalmazza.

Az alkalmazandó igazgató javadalma-

zása 6000 korona évi fizetésből, természetben szolgáltatandó lakásból, fűtés, világításból és jutalékból áll. — A jutalék évenként a felügyelő bizottság által megállapítandó tiszta jövedelem után százalékokban állapítatik meg

Az egy évi próbaidő elteltével az igazgató végleges alkalmazása szerződés mellett történik; azon esetben, ha a város a próbaidő alatt az igazgató alkalmazását megszüntetné, az ideiglenesen alkalmazott igazgató a várossal szemben semmi néven nevezendő igényrel fel nem léphet.

Erre az állásra okleveles gépészmérnökök és okleveles mérnökök pályázhatnak. — Az elektrotechnikában szerzett elméleti és gyakorlati ismereteiket tartoznak a pályázók okmányokkal igazolni. Kiváló szakbeli gyakorlattal rendelkező, főleg a géptechnikában és az elektronos világítási üzem vezetésében jártas pályázók előnyben részesülnek.

A pályázók a villamosmű üzleti szabályzatára vonatkozólag újból alkotandó szabályrendelet intézkedéseinek, az illetményektől eltekintve, magukat alávetni kötelesek.

Az igazgató óvadékkul évi fizetésének megfelelő összeget tartozik a város pénztárába készpénzben, vagy óvadékképes értékpapírban elhelyezni.

Felhívom mindazokat, akik a fenti körülről állásra pályázni óhajtanak, hogy elméleti és gyakorlati képességeikre vonatkozó okmányaikkal felszerelt kérvényeiket, a jutalékra vonatkozó igényeik megjelölésével, Nagyvárad város polgármesteri hivatalához legkésőbb f. évi november hó 20-ik napjának d. u. 5 órájáig annyival is inkább nyujtsák be, mivel az elkesetlen beérkező, vagy hiányosan felszerelt kérvényeket figyelembe nem veszem.

Nagyvárad, 1915. október hó 25.

Rimler Károly
polgármester.

NAGYVÁRAD VÁROS

VILLAMOS MŰVE

IRODA ÉS RAKTÁR:

TELEFON 514.

NAGYVÁRADON, VÁR-TÉR 1. SZÁM.

TELEFON 514.

Értesítjük a m. t. közönséget, hogy a **WOLFRAM LÁMPÁK**

ára olcsóbb lett, Wolfram és egyéb izzólámpák nagy raktára legolcsóbb áron a közönség rendelkezésére áll. Telefon rendelésre ráfizetés nélkül házhoz szállítjuk. Egész éjjel ügyeletes szolgálat. Költségvetések ingyen. Elvállaljuk villamos világítási és erőátviteli berendezések felszerelését. Csillárok, izzólámpák állandóan nagy választékban kaphatók. Villamos motorok 1/4 lóerőtől minden nagyságban.

Főszerelő telefonja
55.

Főszerelő telefonja
55.